

nemlig om at gøre Tørveindustrien uafhængig af Vejr og Vind, saa at Fabrikationen kan foregaa Aaret rundt, man mener, at Løsningen paa Spørgsmaalet er nær, og derfor er det, at engelske Kapitalister søger at købe store Mosestrækninger over hele Jordkloden. Der anføres i dette Tidsskrift, at de har Ingeniører og Teknikere, der rejser og opkøber Land saavel i Skandinavien som i Storbritannien og Irland, Nordamerika, Sydamerika, paa Stillehavsoerne og flere Steder. Det er aabenbart en af de mange Trustdannelser, som vi heller ikke herhjemme er ganske ukendt med.

Som Motivering for det, jeg siden vil sige, vil jeg anføre ganske kort, at vi kender en saadan Ringdannelse f. Eks. paa Cementindustriens Omraade. Vi ved, hvordan Cementprisen herhjemme er skruet unaturligt i Vejret i Forhold til Fabrikationsværdien, fordi man har sluttet en Ring. Denne Ring er man nu heldigvis i Færd med at bryde herhjemme, da det er sikret, at Andelsementfabrikken bliver oprettet efter megen Modstand, ogsaa fra Bankernes Side, ikke fordi man ikke kunde byde tilstrækkelig Sikkerhed, men fordi denne Cementring stod i Forretningsforbindelse med Bankerne og forstod derved at hindre Andelsementfabrikken fra at faa den fornødne Kapital. Nu synes denne Vanskelighed at være overvundet. Men jeg vil her nævne et andet typisk Eksempel paa en saadan Monopoldannelse. Jeg tænker her paa Fabrikationen af og Handelen med en saa stor og for Landbruget saa nødvendig Vare som Kunstgødning. Den er ogsaa monopoliseret af „Det danske Gødningskompagni“. At det er saadan, har man Bevis for ved den Oplysning, der er kommet frem om, at dette Selskab har givet sine Aktionærer 41 pCt. Dets Aktiekapital er 2 Mill. Kr., og disse Penge har altsaa som dette Aars Rente givet et Udbytte af 800,000 à 900,000 Kr. Det er meget pænt. Jeg maa sige, det forundrer mig noget, at det radikale Venstres Hovedorgan „Politiken“ roser dette Selskabs i anden Anledning meget omtalte Direktør i høje Toner for, at han har kunnet præstere et saadant Resultat, men jeg mener, at naar et kapitalstærkt, dygtigt ledet Aktieselskab faktisk behersker al Fabrika-

tion og Handel af et saadant, i vor Tid for Landbruget saa uundværligt Produkt som Kunstgødning, og naar dette Selskab ved Aftaler med eller i Forstaaelse med de vigtigste udenlandske Fabrikker selv kan diktere Landbruget, hvilke Priser vi skal give for vor Kunstgødning, kan 41 pCt. nok naas, og der kan naas mere. Dette tror jeg nu ikke, vi oftere faar at se, thi vi ved, hvorledes Aktieselskaber har Evne til at skjule deres Udbytte paa mange Maader, og det vil ogsaa nok ske siden her. Men den Presse, der roser dette, gaar, det vil jeg hævde, aabenbart Kapitalisternes Ærinde og ikke det arbejdende Landbrugs. Hvem kan bryde denne Ring, her er Tale om? Jeg ved ikke, hvem der kan gøre det, men at det bliver nødvendigt at gøre det, synes jeg ligger lige for. I Øjeblikket ser jeg ingen anden Udvej, end at Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger var kapitalstærk nok til at tage dette Spørgsmaal op, men der skal meget til at tage Konkurrencen op paa dette Omraade.

Nu er det nok saaledes, at det engelske Kapitalistselskab, jeg her har omtalt, formentlig vil gøre lige saa, og det lader sig ikke gøre at forhindre den Industri, det vilde maaske heller ikke være rigtigt. Men derimod er der noget andet, jeg mener, det vilde være rigtigt at gøre. Jeg mener, det er Lovgivningsmagts Pligt at afværge, at de store Mosearealer, her er Tale om, ødelægges, saa at de bag efter ikke er dyrkbare eller har frugtbar Jord. Det er det, jeg har ønsket at slaa til Lyd for. Jeg antager, at det paagældende Selskab for Tiden har omtrent 10,000 Tdr. Land paa Haanden, men i Betragtning af de Forsøg, som i denne Tid foretages ved Fabrikken i Skotland, og de Anstrengelser, som Selskabet gør for at erhverve Arealer rundt om over hele Jordkloden, er der ingen Tvivl om, at Selskabet, inden vi ser os om, kan staa med over 50,000 Tdr. Land Mose her i Danmark paa Haanden. Nu mener jeg, at det vilde være en Skam og et stort nationalt Tab for vort lille Land, om vi tillod, at saa store Arealer blev gjort værdiløse, i Stedet for at de efter Afgravningen kunde blive gode Landbrug og Hjem for mange Tusinde Mennesker. Jeg tillader mig derfor